

ТЕХНОЦЕНТРИЧНА МЕТАФОРІКА

Лакізіна С. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Чепелюк А. Д.

Мова – це динамічний організм, який має властивість постійно змінюватися, вона збагачується та поповнюється. Двадцять перше століття принесло і продовжує приносити багато змін у літературу та мовлення: з'являються нові терміни, оказіоналізми, авторські нововведення, неологізми; у свою чергу застарілі слова та словосполучення виходять із повсякденного вжитку. Непрофесійна, загальноповивана лексика збагачує свій склад термінологією природничих та технічних наук за допомогою метафоричного перенесення значення слів.

Метафоризація – це процес такої взаємодії пропонованих сутностей та операцій, що приводить до отримання нових знань про світ. Метафоризація супроводжується вкрапленням у нове поняття ознак уже пізнаної дійсності, відображеної у значенні [1, 22]. Потрапляючи в контекстуальну залежність, терміни підлягають метафоризації, при цьому вони надають тексту певного емоційного забарвлення, з іншого набувають певної універсальності, тобто виходять за рамки однієї сфери, використовуються неспеціалістами. Як правило, терміни набувають нового значення у сталих словосполученнях або ж у складі композит. Наприклад, *die Kurzschlußhandlung* – імпульсивна дія, необдуманий вчинок, *unter Hochdruck arbeiten* – на високих оборотах. Метафоризації зазнають і окремі слова, але при цьому визначальним є саме контекст. Наприклад, *Richtig ausspannen und auftanken*. [W. Held] Слово *auftanken* з буквальним значенням *заправитися паливом* отримує значення *набратися сил*. [2, 133]

Походження великої групи ідіоматичних зворотів пов'язане з різними галузями діяльності людини. Наприклад, вираз *einen Sparren zu viel haben* походить з теслярської справи, *alles über einen Leisten schlagen* – з практики шевців, *viel Geschrei und wenig Wolle* – з побуту жителів сільської місцевості, *eine lange Leitung haben, Vollgas geben* – з промислового виробництва.

Як правило, такі метафори створюють тематичні групи: «електрика», «автомобіль», «комп'ютер», «залізна дорога», «архітектура», «телефон» і т. д. Спостерігається

відставання у використанні метафоризованих технічних термінів від технічного прогресу: спочатку спеціальна лексика повинна увійти у пасивний та активний лексикон суспільства у своєму основному значенні, а вже потім використовується переосмислений образ.

Метафори технічного походження зустрічаються в різних стилях мовлення. Наприклад, *am laufenden Band* – без перерви, постійно, *bei jemandem ist eine Schraube locker* – у нього не всі вдома, не всі гайки в порядку, *auf Draht sein* – бути на зв'язку, *die Regierung wollte die Preise (die Situation) in den Griff kriegen* – уряд хотів узяти ціни (ситуацію) під контроль. .

Переосмислені словосполучення та вирази функціонують спочатку в усному мовленні, а потім потрапляють у рекламний, політичний та художній дискурс.

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнова // Теория метафоры. – М.: Прогресс. 1990. – 512 с.
2. Розен Е. В. Новые слова и устойчивые словосочетания в немецком языке. М.: Просвещение. 1991. – 192с.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 95-96.